

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
กรณีศึกษา หมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน
Factors Affecting Knowledge Management of Local Wisdom: A Case Study of
Ban Don Luang, Tambon Mea Lang, Amphoe Pasang, Lumphun Province

สุธีมนต์ ทรงศิริโรจน์¹, ภาคภูมิ ภักดีภาส^{2*} และ รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร³

Sutheemon Chongesirroj¹, Pakphum Pakvipas^{2*} and Ratthanant Pongwiritthorn³

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

¹ Faculty of Humanities and Social Sciences, Payap University

^{2,3} คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงใหม่

^{2,3} Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna Chiang Mai

* Corresponding Author. E-mail: artpakphum@gmail.com (P. Pakvipas)

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบค้นผ้าฝ้ายทอมือ ชุมชนบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชาวชุมชนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้าย บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชาวชุมชนที่ผลิตผ้าฝ้ายในชุมชนบ้านดอนหลวง จำนวน 148ครัวเรือน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นในการสุ่ม (Non - Probability Sampling) โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามข้อคำถามปลายปิด (Closed - end questionnaire) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test (Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) กำหนดระดับนัยสำคัญของการทดสอบที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีอายุระหว่าง 41 - 55 ปี และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท กลุ่มประชากรในชุมชนส่วนใหญ่ผลิตสินค้าประเภทเครื่องแต่งกาย ซึ่งอาศัยหรือทำงานอยู่ในชุมชนเป็นเวลามากกว่า 10 ปี นอกจากนี้ ชาวชุมชนความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบค้นผ้าฝ้ายทอมือ ชุมชนบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการถ่ายทอดความรู้ ด้านการรวบรวมและพัฒนาความรู้ ด้านการสำรวจความรู้ และการจัดเก็บสังเคราะห์ความรู้ อย่างไรก็ตาม ระดับความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้มีระดับมาก ในด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าพบว่ามีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันทางด้าน เพศ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยหรือทำงานอยู่ในชุมชน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 อย่างไรก็ตาม ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันทางด้าน อายุ และ ชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ABSTRACT

This research aims to explore people's opinions towards factors affecting knowledge management of local wisdom in hand-woven cotton fabric of Ban Don Luang, Tumbon Mea Lang, Amphoe Pasang, Lumphun Province. Samples in this study consisted of 148 households of locals who lived and produced hand-woven cotton products at Ban Don Luang. The samples were selected with non-probability sampling method together with convenient sampling technique. A tool used in this study was close-ended questionnaire. Statistics used for analyzing data included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Research hypothesis were tested by independent samples t-test and one-way ANOVA (F-test) at a significant level of 0.05.

Results of study showed that a majority of respondents was female whose ages were between 41–55 years old. The highest education level was lower than Bachelor's Degree, with average monthly income of 5,001-10,000 baht. Most of the respondents who produced clothing products have lived and worked in the community for more than 10 years. Regarding their opinion towards factors affecting knowledge management of local wisdom in hand-woven cotton products, the overall opinions were in the highest level. Consider by aspects, the opinion could be ranged from the highest to the lowest as: Transferring Knowledge, Gathering and Developing Knowledge, Exploring knowledge, and Storing Knowledge. On the other hand, results showed that most entrepreneurs gave a high level to Exchanging Knowledge aspect. Regarding hypothesis testing, results revealed that differences in demographic information like gender, education, monthly income, and period of living and working in the community led to non-significant difference in opinion towards knowledge management factors. However, there was significant difference between age and type of products in average opinions towards factors affecting knowledge management of local wisdom of hand-woven cotton products of Ban Don Luang, Lumphun Province at a significant level of 0.05

Keywords: Knowledge Management, Local wisdom

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ในปัจจุบันทุกประเทศทั่วโลก ได้เริ่มเข้าสู่กระแสใหม่ของการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่เรียกว่า “สังคมความรู้” (knowledge society) และระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ (knowledge-based economy) ซึ่งใช้ความรู้และนวัตกรรม (innovation) เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาและการผลิต มากกว่าเงินทุนและแรงงาน การพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีใหม่จำเป็นต้องใช้การวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับฐานการผลิต ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างหันมาเตรียมองค์กรของตนให้มีความพร้อม มุ่งเน้นให้มีการปรับเปลี่ยนองค์กร โดยหวังผลในการเพิ่มประสิทธิภาพที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรในทุกๆ ด้าน เพื่อให้สามารถเข้าสู่การแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในศักราชใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ชัชวาล วงศ์ประเสริฐ, 2552) โดยทุกองค์กรธุรกิจไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กจำเป็นต้องปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการ

บริหารจัดการ เพื่อสร้างกระบวนการทางธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นองค์กรที่มีศักยภาพอย่างแท้จริง ซึ่งความเป็นสิ่งที่ทุกคนยอมรับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลหรือองค์กรประสบความสำเร็จ และบุคลากรในองค์กรยังถือเป็นสินทรัพย์อันดับต้นๆ ขององค์กร เนื่องจากองค์กรต้องตระหนักถึงคุณค่าของความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคลากรนั้น หากบุคลากรในองค์กรมีความรู้ รู้จักแสวงหา และสามารถใช้ความรู้ตลอดจนเพิ่มพูนคุณค่าให้กับความรู้ได้อย่างสม่ำเสมอส่งผลให้องค์กรมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าถ้าหากองค์กรนั้นขาดบุคลากรที่เป็นเจ้าของความคิดทางปัญญาในองค์กรแล้ว ความรู้ย่อมจะหายไปจากองค์กร ดังนั้นประเด็นคือองค์กรนั้นจะสามารถจัดการอย่างไรในการแปรสภาพความรู้ส่วนบุคคลไปสู่ความรู้ขององค์กรได้ องค์กรที่มีศักยภาพในด้านต่างๆ จึงสามารถบริหารต้นทุนทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น วิธีการในการแสวงหาองค์ความรู้ที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปทั้งภายในและภายนอกองค์กรให้

เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจำเป็นต้องมีพื้นฐานของการบริหารจัดการองค์ความรู้ที่มีระบบสร้างความชัดเจนให้กับความรู้ และกระบวนการที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่การสร้างหรือการพัฒนาองค์ความรู้ การรวบรวมคัดเลือก การเก็บรักษา จัดระบบ การผสมผสาน การกระจาย การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการนำมาใช้เพื่อให้องค์กรสามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาการสร้างคุณค่าทางธุรกิจหรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขัน (วีรฐ มาฆะสีรานนท์, 2542) ดังนั้นการปรับตัวขององค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) การสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่โดยใช้จากการจัดการความรู้ในองค์กรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจึงมีความจำเป็น

การจัดการความรู้ (knowledge management) ไม่ได้เป็นเรื่องแปลกใหม่ แต่มีมาแต่อดีต โดยเฉพาะในครอบครัวไทยที่มีการเรียนรู้ตามอริยาถัย พ่อแม่สอนลูก ปู่ย่า ตายาย ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาให้แก่ลูกหลานในครอบครัว ทว่ากันมาหลายชั่วอายุคน โดยใช้วิธีการต่างๆ ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ (เจษฎา แซ่มประเสริฐ, 2551) อย่างไรก็ตามเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป ทำให้สังคม ชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงภูมิปัญญาชาวบ้านก็มีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งในปัจจุบัน ความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวนมากได้สูญหายไป เพราะไม่มีการสืบทอดให้กับคนรุ่นหลังหรืออาจจะถ่ายทอด แต่คนรุ่นหลังไม่ได้นำไปปฏิบัติ ดังเช่น งานหัตถกรรมทอผ้า แม้จะยังเหลืออยู่ แต่ก็ได้ถูกพัฒนาไปเป็นการค้า ไม่สามารถรักษาคุณภาพและฝีมือแบบดั้งเดิมไว้ได้

แม่แรงเป็นตำบลหนึ่งในเขตการปกครองของอำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย 11 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านกองงาม หมู่ที่ 2 บ้านแม่แรง หมู่ที่ 3 บ้านต้นฝิง หมู่ที่ 4 บ้านดอนตอง หมู่ที่ 5 บ้านหนองเงือก หมู่ที่ 6 บ้านสันกอลู หมู่ที่ 7 บ้านดอนหลวง หมู่ที่ 8 บ้านป่าเบาะ หมู่ที่ 9 บ้านดอนน้อย หมู่ที่ 10 บ้านป่าบุก หมู่ที่ 11 บ้านกอลู จำนวนประชากรในเขต (อบต.) มีจำนวน ทั้งสิ้น 7,656 คน มีจำนวนครัวเรือน 2,491 หลังคาเรือน โดยที่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง นั้นมีประชากรทั้งหมด 800 คน 250 หลังคาเรือน (ไทยตำบล, 2556) และได้รับการขนานนาม

ว่า “ถนนสายวัฒนธรรม และหัตถกรรม แหล่งทอผ้าบ้านดอนหลวง ลำพูน” นั้นเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ที่สานต่อมรดกทางวัฒนธรรมนี้มาเนิ่นนาน นับตั้งแต่ยุคสมัยของบรรพบุรุษ สู่รุ่นลูก รุ่นหลาน จนกระทั่งสืบทอดมาถึงรุ่นปัจจุบัน นอกจากนี้หมู่บ้านดอนหลวง ยังขึ้นชื่อในด้านหัตถกรรมการทอผ้าฝ้าย และมีชื่อเสียงมากในจังหวัดลำพูน ด้วยลายผ้าที่มี ความละเอียด ประณีต เต็มไปด้วยสีสันที่สะดุดตาและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ไม่เพียงแต่สืบทอดและอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของหมู่บ้านเท่านั้น ชาวบ้านยังยึดถือศิลปหัตถกรรมการทอผ้าฝ้ายเป็นอาชีพหลักของตน จนเกิดรายได้ให้แก่ชุมชนมากมาย อีกทั้งชุมชนในหมู่บ้านดอนหลวง ยังเปิดสอนด้านศิลปหัตถกรรม การทอผ้าฝ้ายให้กับผู้ที่สนใจ นับว่าเป็นอีกหนึ่ง วิธีที่จะช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมล้านนาเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น (บ้านดอนหลวง จังหวัดลำพูน, 2553)

จากบริบทดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ของศิลปวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมการทอผ้าล้านนา ที่ควรค่าต่อการอนุรักษ์ไว้มิให้ถูกกลืนเลือน โดยเฉพาะหัตถกรรมด้านการทอผ้าฝ้าย ที่อยู่คู่กับชาวไทยมาช้านาน ด้วยเหตุนี้คณะผู้จัดทำ จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษา เรื่องความคิดเห็นของชุมชนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ณ บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เพื่อเป็นการส่งเสริม เผยแพร่ และอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันมีค่า ให้คงอยู่ต่อไป

นิยามศัพท์ในการวิจัย

การจัดการองค์ความรู้ หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่อยู่ในองค์กร ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเอง และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้องค์กรมีความได้เปรียบทางการแข่งขันและการดำเนินงานอย่างยั่งยืน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ความสามารถของคนในท้องถิ่น ที่ได้จากการสั่งสมประสบการณ์และการเรียนรู้มาเป็นระยะเวลาช้านาน มี

ลักษณะเป็นองค์กรรวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม (สำนักพัฒนาเกษตรกร, 2550)

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของชุมชนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชนบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง

3. เขตขอบของการวิจัย

การวิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย 1) แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้ 3) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ขององค์กร ส่วนขอบเขตเนื้อหา ประกอบด้วยความคิดเห็นของชุมชนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชนบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง โดยใช้แนวคิดการจัดการองค์ความรู้ ได้แก่ การสำรวจความรู้ การรวบรวมและพัฒนาความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดเก็บสังเคราะห์ความรู้ และการถ่ายทอดความรู้

4. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทราบถึงลักษณะประชากรศาสตร์ ของชุมชน ชุมชนบ้านดอนหลวง และความคิดเห็นของชุมชนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ของหมู่บ้าน ดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาในการกำหนดเป้าหมาย นโยบายสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการความรู้ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ของหมู่บ้าน ดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ คือ การผสมผสานระหว่างประสบการณ์ ค่านิยม ข้อมูล และความเข้าใจอย่างแท้จริง ซึ่งทำให้เกิดกรอบความคิดในการประเมินและประสานข้อมูลเข้ากับกรอบแนวคิดเดิมจนได้เป็นสารสนเทศ ที่ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบ จนเกิดเป็นความรู้ มีความเข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปแล้วตัดสินใจ จนนำไปสู่การ

ปฏิบัติหรือการทำให้คนในองค์กรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งความรู้เป็นสิ่งที่ซับซ้อนไม่สามารถจัดเป็นระบบที่แน่นอนได้ ถ้าหากความรู้นั้นไม่สามารถปฏิบัติได้ ความรู้นั้นก็จะมีประโยชน์ ดังนั้นความรู้จึงเป็นเรื่องของความจริงที่ต้องพิสูจน์ได้ วิธีการได้มาซึ่งความรู้จึงต้องผ่านกระบวนการคิด วิธีการตรวจสอบความรู้ การคิดเป็นและรู้วิธีการสร้างความรู้ (Peter Drucker, 1998) ซึ่ง Jenson and Meckling (2001) กล่าวว่าความรู้นั้นแบ่งออกได้หลายประเภท แต่การแบ่งความรู้ตามลักษณะการใช้และพิจารณาถึงมูลค่าในการถ่ายโอนความรู้นั้นก็สำคัญ สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้ 1) ความรู้ที่เป็นความรู้เฉพาะ คือ ความรู้ที่มีราคาแพง หรือมีค่าใช้จ่ายสูงในการถ่ายโอนไปยังบุคคลอื่น 2) ความรู้ทั่วไป คือ ความรู้ที่มีราคาไม่แพงหรือค่าใช้จ่ายไม่สูงในการถ่ายโอนไปยังบุคคลอื่น ซึ่งจะเห็นได้ว่าความรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติ ให้เจริญก้าวหน้า

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการองค์ความรู้

การจัดการองค์ความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการแบบหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรเข้าใจถึงขั้นตอนที่ทำให้เกิดกระบวนการจัดการความรู้ หรือพัฒนาการของความรู้ที่จะเกิดขึ้นภายในองค์กร ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. การสำรวจความรู้ -การบ่งชี้ความรู้ เช่น การพิจารณาว่าอะไรคือ วิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ เป้าหมาย และความรู้ที่จำเป็นในการทำให้บรรลุเป้าหมาย ขณะนี้มีความรู้อะไรบ้าง อยู่ในรูปแบบใด และอยู่ที่ใคร 2. การรวบรวมและพัฒนา -การสร้างและแสวงหาความรู้ เช่นการสร้างความรู้ใหม่, แสวงหาความรู้จากภายนอก, รักษาความรู้เก่า, กำจัดความรู้ที่ใช้ไม่ได้แล้ว 3.การจัดเก็บสังเคราะห์ -การจัดความรู้ให้เป็นระบบ หมายถึงการวางโครงสร้างความรู้ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเก็บความรู้ อย่างเป็นระบบในอนาคต -การประมวลและกลั่นกรองความรู้ เช่น ปรับปรุงรูปแบบเอกสารให้เป็นมาตรฐาน ใช้ภาษาที่ง่ายในการเข้าใจรวมถึงการ ปรับปรุงเนื้อหาให้สมบูรณ์และมีความทันสมัยตลอดเวลา 4.การถ่ายทอด -การเข้าถึงความรู้ เป็นการทำให้ผู้ใช้ความรู้นั้น

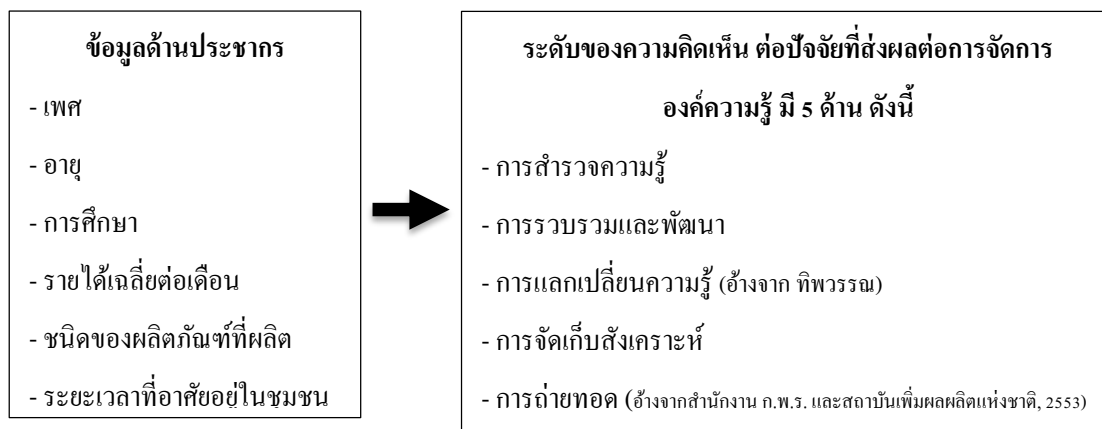
เข้าถึงความรู้ที่ต้องการได้ง่ายและสะดวก ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบของ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เว็บไซต์ หรือ บอร์ดประชาสัมพันธ์ เป็นต้น -การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ นั้น สามารถทำได้ทำได้หลายวิธีการ โดยกรณีเป็นความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) อาจจัดทำเป็นรูปแบบ เอกสาร ฐานความรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ในกรณีที่เป็น ความรู้ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) อาจจัดทำเป็นระบบ ทีมข้ามสายงาน กิจกรรมกลุ่มคุณภาพ และนวัตกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ ระบบพี่เลี้ยง การสับเปลี่ยนงาน การยืมตัว เวทีแลกเปลี่ยนความรู้ เป็นต้น -การเรียนรู้ ควรทำให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของงาน เช่น เกิดระบบการเรียนรู้จาก สร้างองค์ความรู้ การนำความรู้ไปใช้ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ และหมุนเวียนต่อไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงาน ก.พ.ร. และ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2553) นอกจากนี้ ทิพวรรณ (2552) ได้กล่าวถึงทฤษฎี การจัดการองค์ความรู้ โมเดลปลา เป็นเรื่องของการจัดการความรู้ เหมาะกับองค์กรที่บุคลากรมีความรู้ โดยโมเดลนั้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนหัวและตา หมายถึง ส่วนที่เป็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ หรือทิศทางการจัดการความรู้ เป็นส่วนที่ต้องตอบให้ได้ว่าทำการจัดการความรู้ไปเพื่ออะไร ประเด็นที่สนใจที่จะนำมาทำการจัดการความรู้ นั้น คือเรื่องอะไร เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ขององค์กรอย่างไร ควรเป็นความเห็นร่วมกันของคนในองค์กร โดยสร้างความเข้าใจในประโยชน์ที่จะได้รับ และร่วมกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน ส่วนลำตัวปลา หมายถึง ส่วนของการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยเฉพาะความรู้ซ่อนเร้นที่มีอยู่ (Tacit Knowledge) โดยอาจใช้รูปแบบของ best practice การสอนงานในองค์กร การศึกษาเพิ่มเติม เรียนรู้ความสำเร็จของผู้อื่น หรือชุมชนนักปฏิบัติ และอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้แบบเป็นทีม เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนความรู้และเกิดนวัตกรรมในที่สุด

ส่วนหางปลาหมายถึง ส่วนของคลังความรู้ที่ได้จากการเก็บสะสมเกร็ดความรู้ที่ได้จากกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี โดยยึดหลักให้มีการสรุปประเด็นที่สำคัญ มีการอ้างอิงที่ถูกต้อง ง่ายต่อการสืบค้นและนำไปใช้ สะดวกต่อการถ่ายโอนและกระจายความรู้ ถือเป็น การสกัด Tacit knowledge ให้เป็น Explicit knowledge แล้วนำไปใช้เพื่อพัฒนาและยกระดับให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ต่อไป

3. แนวคิดการเรียนรู้ขององค์กร

การเรียนรู้ขององค์กรเป็นกระบวนการเรียนรู้ขององค์กรเป็นเรื่องที่จะต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร ซึ่งทำให้องค์กรสามารถระบุรูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้ขององค์กรให้เหมาะสม อันส่งผลต่อการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ในการทำงานต่อที่องค์กรคาดหวัง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ขององค์กร (กริต, 2549) สามารถแบ่งออกได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมตัว 2) กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดในเนื้อหาสาระและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งกำหนดผู้ที่ถ่ายทอดความรู้และการเรียนรู้ของคนในองค์กรเป็นกระบวนการเรียนรู้แบบการกระตุ้นการเรียนรู้โดยการฝึกปฏิบัติ การระดมสมอง 3) กระบวนการแสวงหาความรู้ และปฏิบัติ 4) กระบวนการเปลี่ยนแปลงการบูรณาการ และ 5) กระบวนการรับผิดชอบและการยอมรับดังนั้นการเรียนรู้ขององค์กรเป็นปัจจัยและเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่สอดคล้องต่อความต้องการขององค์กร เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งการเรียนรู้จะทำให้ทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลทำให้องค์กรเกิดการปรับปรุง พัฒนา เพื่อทำให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แผนผังกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

แม้ว่า ชาวชุมชน บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งมีทั้งหมดจำนวนซึ่งมีทั้งหมด 800 คน 250 หลังคาเรือน (ไทยตำบล, 2556) ถึงแม้จะทราบจำนวนกลุ่มประชากรที่แน่นอน ทั้งจำนวนของชาวชุมชนและจำนวนหลังคาเรือน ของชุมชน บ้านแม่แรง ตำบล ป่าซาง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและไม่ซ้ำซ้อน ในการนี้ผู้วิจัยได้ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลจากจำนวนหลังคาเรือนได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ทฤษฎีของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970) กลุ่มตัวอย่างที่ได้คือ 148 ครัวเรือน โดยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างที่ไม่อาศัยความน่าจะเป็นในการสุ่ม (Non - Probability Sampling) แบบบังเอิญหรือตามความสะดวก (Convenience Sampling Technique).

2. เครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลของงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งได้ 3 ตอนดังนี้ ตอนที่1 ข้อมูลด้านประชากร ตอนที่2 แบบเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระดับของความคิดเห็นของชุมชนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ณ หมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน แบบประมาณโดยมาตรวัด 5

ระดับ ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคือ 1 หมายถึง ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุดเป็นลำดับไปจนถึง ระดับ 6 เพื่อต้องการให้ความหมายและการวัดตัวแปรที่สำคัญ ในการวิจัยมีผลอย่างชัดเจนและไมคลุมเครือ (ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2556) ซึ่งในแต่ละระดับนั้นหมายถึง ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด และใช้เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 6 ระดับ โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่าโดยค่าเฉลี่ย 1.00- 1.83 หมายถึงมีระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด 1.84 2.67 หมายถึงมีระดับความเห็นด้วยน้อย 2.68 – 3.50 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยค่อนข้างน้อย 3.51 – 4.33 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยค่อนข้างมาก 4.33 - 5.17 หมายถึง มีระดับความเห็นด้วยมากและค่าเฉลี่ย 5.17- 6.00 หมายถึงมีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของชุมชนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสินค้าผ้าฝ้ายทอมือ ณ หมู่บ้านดอนหลวง นอกจากนี้ ยังได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธี Cronbach's alpha จากผู้ตอบแบบสอบถามที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรจำนวน 30 ชุด ซึ่งได้ค่า สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น (coefficient of reliability) เท่ากับ .815 ซึ่งสูงกว่า 0.80 หมายความว่าแบบสอบถามนี้ถือว่าใช้ได้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555)

3. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติทดสอบความแตกต่างด้วยวิธี t-Test, One Way ANOVAs) เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เพื่อให้ได้ตามความมุ่งหมายตามกรอบแนวคิดของการวิจัยที่กำหนดโดยพิจารณาถึงรายละเอียดที่ครอบคลุมความมุ่งหมาย โดยได้นำประยุกต์จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

4. สมมติฐานในการวิจัย

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของ ชาวชุมชน บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบางช้าง จังหวัด ลำพูน ที่แตกต่างกันจำแนกตาม ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบางช้าง จังหวัดลำพูน ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มประชากร จำนวน 182 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 90.6 ซึ่งมีอายุระหว่าง 41 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.8 และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.2 กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งนับเป็นจำนวนครัวเรือน ในชุมชนส่วนใหญ่ผลิตสินค้าประเภทเครื่องแต่งกาย คิดเป็นร้อยละ 84.4 ซึ่งอาศัยหรือทำงานอยู่ในชุมชนเป็นเวลามากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.2

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ของกลุ่มประชากร ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 5 ด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการถ่ายทอดความรู้ ด้านการสำรวจความรู้ ด้านการรวบรวมและพัฒนาความรู้ และ ด้านการจัดเก็บสังเคราะห์ความรู้ ตามลำดับ ในส่วนของด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ นั้นชาว

ชุมชนเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก โดยที่ ด้านการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X} = 5.55$, $SD. = 0.41$) ซึ่งปัจจัยย่อยที่ชาวชุมชนเห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ ภูมิปัญญาการทอผ้าฝ้าย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลัง ($\bar{X} = 5.81$, $SD. = 0.40$) การนำความรู้ในด้านภูมิปัญญาการทอผ้ามาบรรจุเป็นหลักสูตรของโรงเรียนภายในชุมชนเพื่อให้นักเรียนที่สนใจได้เรียนรู้ ($\bar{X} = 5.81$, $SD. = 0.47$) และ การรณรงค์ให้คนในชุมชน ได้เห็นถึงคุณค่าของภูมิปัญญาการทอผ้า จะสามารถช่วยให้ภูมิปัญญานั้นๆ ได้รับการถ่ายทอดจากคนในปัจจุบัน สู่คนรุ่นหลังได้มากที่สุด ($\bar{X} = 5.59$, $SD. = 0.56$) ด้านการสำรวจความรู้ ($\bar{X} = 5.36$, $SD. = 0.60$) ซึ่งปัจจัยย่อยที่ชาวชุมชนเห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ วัฒนธรรม ประเพณี และค่านิยมที่มีมาในอดีตทำให้เกิด ภูมิปัญญาการทอผ้าในปัจจุบัน ($\bar{X} = 5.47$, $SD. = 0.88$) การจัดการองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการทอผ้า เป็นเรื่องของทุกคนทุกฝ่าย ในชุมชนที่ต้องร่วมมือกัน ($\bar{X} = 5.41$, $SD. = 0.86$) และ การสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชน ให้เข้าใจถึงภูมิปัญญาการทอผ้าอย่างลึกซึ้ง มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ และสามารถสืบทอดให้กับคนรุ่นหลังได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 5.38$, $SD. = 0.80$) ด้านการรวบรวมและพัฒนาความรู้ ($\bar{X} = 5.36$, $SD. = 0.45$) ซึ่งปัจจัยย่อยที่ชาวชุมชนเห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ การได้รับการสนับสนุนด้านการพัฒนาภูมิปัญญาการทอผ้าของชุมชนจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ($\bar{X} = 5.59$, $SD. = 0.56$) การจัดตั้งการประชุมภายในชุมชน เพราะเราสามารถนำข้อมูลจากการประชุมมาทำการสรุปเป็นใจความสำคัญด้านภูมิปัญญาการทอผ้า เพื่อจัดทำเนื้อหาที่เหมาะสมต่อไปในอนาคตได้ ($\bar{X} = 5.43$, $SD. = 0.56$) และ ชุมชนสามารถสร้างความรู้ใหม่ๆ ด้านภูมิปัญญาการทอผ้าได้จากการศึกษา นอกท้องถิ่น ($\bar{X} = 5.21$, $SD. = 0.83$) ด้านการจัดเก็บสังเคราะห์ความรู้ ($\bar{X} = 5.31$, $SD. = 0.79$) ซึ่งปัจจัยย่อยที่ชาวชุมชนเห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ การจัดเก็บความรู้ด้านการทอผ้า เพื่อให้ลูกหลานได้เรียนรู้ นั้น สามารถช่วยให้พวกเขานำไปประกอบอาชีพได้ในอนาคต ($\bar{X} = 5.50$, $SD. = 0.72$) การปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยตลอดเวลา มีส่วนช่วยให้คนรุ่นหลังสามารถค้นหา

และใช้ข้อมูลนั้นๆ ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ($\bar{x} = 5.34$, $SD. = 0.87$) และ การใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่ายในการจัดเก็บองค์ความรู้ สามารถอำนวยความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของชุมชนหลังได้ ($\bar{x} = 5.19$, $SD. = 1.09$) ในส่วนของปัจจัยด้าน การแลกเปลี่ยนความรู้ นั้นชาวชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 5.03$, $SD. = 0.74$) ซึ่งปัจจัยย่อยที่ชาวชุมชนเห็นด้วยมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ มีการแลกเปลี่ยนจากผู้ที่มีประสบการณ์และเทคนิคการทอผ้าภายในชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น ($\bar{x} = 5.13$, $SD. = 0.91$) ประโยชน์ของการแลกเปลี่ยนความรู้ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ($\bar{x} = 5.01$, $SD. = 0.98$) และ การแลกเปลี่ยนจากผู้ที่มีประสบการณ์และเทคนิคการทอผ้าภายในชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น ($\bar{x} = 4.87$, $SD. = 0.90$)

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ของ ชาวชุมชน บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัด ลำพูน ที่แตกต่างกันจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สินค้าผ้าฝ้ายทอมือ ของชุมชนบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน ที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าลักษณะทางประชากรศาสตร์ของ ชาวชุมชน บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัด ลำพูน ที่แตกต่างกันจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และ ชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต มีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สินค้าผ้าฝ้ายทอมือ ของชุมชนบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ความคิดเห็นของชาวชุมชนต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอผ้าฝ้าย ชุมชนบ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอบำรุง จังหวัดลำพูน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีอายุระหว่าง 41 – 55 ปี

และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ซึ่งเท่ากับจำนวนประชากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท กลุ่มประชากรในชุมชนส่วนใหญ่จำหน่ายสินค้าประเภทเครื่องแต่งกาย และอาศัยหรือทำงานอยู่ในชุมชนเป็นเวลามากกว่า 10 ปี ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ งานนิจ กลกัน (2555) ที่มีกลุ่มประชากรส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และอาศัยหรือทำงานอยู่ในชุมชนนานมากกว่า 10 ปี

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ทั้ง 5 ด้าน พบว่า กลุ่มประชากรมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุดต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ทางด้าน การถ่ายทอดความรู้ การรวบรวมและพัฒนาความรู้ การสำรวจความรู้ และการจัดเก็บสังเคราะห์ความรู้ อย่างไรก็ตามกลุ่มประชากรเห็นด้วยมากที่สุดต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ ทางด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วราวุธ ผลานันต์ (2551) การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไหมกาบบัว ชุมชนบ้านบอน ตำบลปง อำเภอบึง จังหวัดพะเยา ที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดทางด้าน ในด้านการถ่ายทอดความรู้ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ งานนิจ กลกัน (2555) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การจัดการองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่น ตำบลบ้านเกล็ด อำเภอบางกลัด จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นด้วยในระดับมากที่สุดต่อการจัดการองค์ความรู้ในด้านการจัดเก็บสังเคราะห์ความรู้ และการถ่ายทอดความรู้ที่แสดงให้เห็นถึงการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้วยวิธีการบอกเล่า พูดคุยอธิบาย ทำให้ผู้ให้ช่วยทำ ลงมือทำ เอง ใช้วิธีการครูพักลักจำ การสังเกต ศึกษาจากหนังสือแล้วลองทำ ด้วยตนเอง ซึ่ง มีความเสี่ยงต่อการสูญหายของภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ผลการศึกษายังมีความสอดคล้องกับ การศึกษาของ อภิชาติ ใจอารีย์ (2557) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนากระบวนการถ่ายทอดและการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปหน่อไม้ของชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าหลักในการรวบรวมและพัฒนาความรู้ที่สำคัญนั้น สมาชิกในชุมชนควรได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนและการจัดเก็บองค์ความรู้โดยการอาศัยการ

สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ส่งผลให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการยกระดับความรู้ชุมชน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ชาวชุมชน หมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปางเห็นด้วยมากที่สุด ต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สินค้าผ้าฝ้ายทอมือ โดยตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเก็บองค์ความรู้ เพื่อให้มีการจัดเก็บให้เป็นระบบและสามารถเข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็ว ส่วนการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ภายในชุมชนโดยการให้ความรู้และในหน้าที่ความรับผิดชอบในหน้าที่การปฏิบัติงานของตำแหน่งงานนั้นๆ และการใช้องค์ความรู้ ได้มีการนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้กับงานที่ปฏิบัติ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรทำแผนแม่บทในการพัฒนาการจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับผ้าฝ้ายทอมือ หมู่บ้านดอนหลวง ตำบลแม่แรง อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง อย่างเป็นรูปธรรมโดยบรรจุไว้ในแผนแม่บทชุมชนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ โดยมีข้อเสนอแนะให้ทดลองใช้กระบวนการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้กับอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อาจจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคคลในชุมชนและส่งเสริมให้มีการจัดโครงการทัศนศึกษาระหว่างชุมชนเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการทอผ้าซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านเทคนิคการทอผ้ามากยิ่งขึ้น การรวบรวมความรู้ควรเริ่มจากตัวบุคคลซึ่งอาจเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการทอผ้าอันเป็นที่ยอมรับในชุมชนโดยมีการ นำเอาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดเก็บองค์ความรู้เพื่อป้องกันการสูญหายขององค์ความรู้ซึ่งจะทำให้เป็นชุมชนความรู้ในชุมชน และ มีการเผยแพร่เรื่องราวต่างๆให้แก่ผู้สนใจ ผ่านทางสื่อต่างๆ เช่นการจัดทำสตอรี่บอร์ด การใช้เว็บไซต์เป็นสื่อ รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่มีศักยภาพ เพื่อเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดขึ้น เช่น กระทรวงวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

ในการเล่าเรื่องราวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับผ้าฝ้ายทอมือในรูปแบบสารคดีต่างๆ และนิตยสารการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน เพื่อเป็นชุมชนเข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ วัชรินทร์. (2556). **แนวทางในการสร้างองค์ความรู้แห่งการเรียนรู้**. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2557, จาก http://www.dmsc.moph.go.th/kmdmsc/news_detail.php?cid=5&id=45.
- กิริติ ยศยิ่งยง. (2549). **การจัดการความรู้ในองค์กรและกรณีศึกษา**. กรุงเทพมหานคร:มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- งามนิจ กุลกัน. (2555). **การจัดการองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. วารสารกระแสนวัฒนธรรม. ปีที่ 13. ฉบับที่ 14.
- เจษฎา แซ่มประเสริฐ. (2551). **การจัดการความรู้สู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ**. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2557, จาก <http://www.superbk3.net.km.kmbest1.doc>.
- ชัชวาล วงศ์ประเสริฐ. (2552). **การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ**. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2552). **องค์กรแห่งความรู้จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ**. สำนักพิมพ์ รัตนไตร. กรุงเทพฯ.
- ไทยตำบล ดอท คอม. (2556). **ข้อมูลตำบลแม่แรง อำเภอลำปาง ลำปาง**. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.thaitambon.com/tambon/510603>. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2557.
- ธานีพร ศิลป์จารุ. 2555. **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS: เล่มเดียวที่รวมตั้งแต่พื้นฐานไปจนถึงขั้นสูง**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสามัญ บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- บ้านดอนหลวง จังหวัดลำปาง (2553). **หมู่บ้านโอท็อปเพื่อการท่องเที่ยว**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2557, จาก <http://www.thaitambon.com/otopvillage/141206131656>.
- วรารุณ ผลานันต์, ร.อ. (2551). **การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการทอผ้าไหมกาบบัว ชุมชนบ้านบอน ตำบลปง อำเภอลอง จังหวัดพะเยา**. วารสารมนุษยศาสตร์.

วิจารณ์ พานิช. (2552). **การจัดการความรู้ ฉบับนักปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).

วีรยุทธ ฆาณะศิริภานนท์. (2542). **องค์กรเรียนรู้สู่องค์กรอัจฉริยะ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็กซ์เพอร์เน็ท.

ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (2556) **การกำหนดและการวัดตัวแปร**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2557, จาก http://www.elearning.msu.ac.th/opencourse/0701503/unit03/U03_03.htm.

สำนักงาน ก.พ.ร. และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2553). **กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2557, จาก http://network.moph.go.th/km_ict/?p=392.

สำนักพัฒนาเกษตรกร. (2550). **ภูมิปัญญาท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2557, จาก <http://tkagri.doae.go.th/temp.php?gps=title02>.

อภิชาติ ไชอารีย์. (2557). **แนวทางการพัฒนาระบบการถ่ายทอดและการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแปรรูปผลไม้ของชุมชนบ้านพุเตย จังหวัดกาญจนบุรี**. วารสารการเมืองการ.

Peter Drucker. (1998). **The Eleven Deadliest Sins of Knowledge management**. California Management Review. vol.40 no.3.

Jenson and Meekling. (2001). **Specific and General Knowledge and Organizational Structure**. Knowledge Management and Organizational Design. Delhi: Replica Press.

Krejcie R. V. & Morgan D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement. 30(3), pp.607-610.

